

Науковій бібліотеці Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» - 85

З часів появи перших європейських університетів бібліотека завжди була інтелектуальним і духовним центром вищих навчальних закладів, надійним джерелом знань і натхнення для студентів та освітян.

Невід'ємною частиною свого вишу стала й наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет». Заснована у 1930 році як структурний підрозділ інституту профтехосвіти і підготовки вчителів математики, фізики, історії, української та російської мов, книгозбірня з першого дня своєї роботи забезпечувала ефективну підтримку навчального процесу. І хоча ядром книжкового фонду бібліотеки став досить невеликий фонд літератури педагогічних курсів м. Кривого Рогу, який налічував усього 2000 примірників, книгозбірня стрімко розвивалася і вже через три роки після заснування у зв'язку з реорганізацією інституту отримала статус бібліотеки вищого навчального педагогічного закладу. Вимоги до книгозбірні було підвищено; велика увага віднині приділялась формуванню фонду навчальної літератури та умовам обслуговування студентів.

Незважаючи на складні умови праці у малоприспособлених для навчальних закладів приміщеннях і постійні зміни розташування інституту, за перше десятиріччя свого існування бібліотека збільшила свій книжковий фонд до 30 000 примірників та відкрила абонемент і читальну залу на 20 місць. Фонд книгозбірні регулярно поповнювався з різних джерел, зокрема за рахунок подарунків від читачів та інших бібліотек. У 1935 році було збудовано навчальний корпус по вул. К. Маркса, 67, у якому було відкрито читальну залу.

Криворізький педагогічний інститут. 1937 р.

На початку Великої Вітчизняної війни, у серпні 1941 р., інститут було евакуйовано до м. Оренбурга (на той час – м. Чкалова); бібліотека ж залишилась у Кривому Розі. Її фонд, разом з фондами бібліотек шкіл, парткабінетів, тресту «Дзержинськруд», мав бути знищений фашистами. Щоб врятувати книги бібліотекарі О. С. Бас, А. С. Бас, Н. В. Терещенко-Бабіна та вчитель Л. С. Спасов сховали їх у спортивному залі. Цінну літературу вони прикрили виданнями, які вважались макулатурою, і окупанти, виявивши місцезнаходження книг, не знищили їх одразу й не встигли зробити це згодом. Завдяки мужності та відданості працівників бібліотеки вдалося зберегти фонд який нараховував 26 555 книг.

Оскільки під час Великої Вітчизняної війни будівлю Криворізького педагогічного інституту було повністю зруйновано, навчальний заклад переїхав до СШ № 23 на пр. Миру (нині пл. Визволення). У вересні 1944 року в інституті було відновлено навчальний процес, а в 1945 р. контингент студентів нараховував близько 400 осіб. Викладачі та студенти інституту допомагали ремонтувати книги та меблі, що постраждали під час військових дій. До відновлення бібліотечного фонду долучалося й населення Кривого Рогу. Люди діставали книжки із зруйнованих будівель, приносили із згорілих селищ і повертали до бібліотеки. Завдяки цій небайдужості та плідній праці на відновлення науково-просвітницького і культурного центру міста книжковий фонд бібліотеки було не тільки збережено, а й значно збільшено. Вже в 1948 році бібліотека інституту пропонувала своїм читачам великий вибір навчальної, наукової, довідкової та художньої літератури з фонду, який налічував близько 42 тис. примірників. Посаду завідувача бібліотеки обіймала Поліна Львівна Гершун (Гуткіна). Педагог за освітою і талановитий організатор, вона успішно керувала книгозбірнею упродовж тринадцяти років.

Криворізький педагогічний інститут. 1947 р.

*П. Л. Гершун (Гуткіна),
завідувач бібліотеки
(1947-1960 рр.)*

З 1960 р. на посаді завідувача бібліотеки – Лідія Іларіонівна Прищепа, бібліотекар-бібліограф вищої кваліфікації. За її керівництва було активізовано культурно-просвітницьку та бібліографічну роботу книгозбірні. Лідія Іларіонівна активно сприяла поповненню фонду бібліотеки, зокрема збільшенню передплати періодичних видань. Фонд бібліотеки на 01.01.1960 р. налічував майже 78 тис. примірників.

У 1967 році було введено в експлуатацію новозбудований навчальний корпус на проспекті Гагаріна, 54. Бібліотека отримала нові площі близько 1000 м², що дозволило виокремити площі для абонементу, читальної зали, довідково-бібліографічного відділу, відділу комплектування та наукової обробки.

Криворізький педагогічний інститут. 1968 р.

***Л. І. Прищена,
завідувач бібліотеки
(1960-1969 рр.)***

У 1969 році на посаду завідувача бібліотеки було призначено Світлану Іванівну Журавльову, бібліотекаря-бібліографа вищої кваліфікації. У період з 1969 по 1977 рр., книгозбірня отримала V категорію, бібліотечний фонд склав майже 268 тис. примірників, кількість читачів сягнула близько 3500 осіб, а штат бібліотеки збільшився до 19 співробітників. У книгозбірні в цей період працювали О. А. Павленко, В. О. Гаркава, які й сьогодні залишаються у лавах бібліотечного колективу КПІ, Л. С. Супрун (на пенсії), а також фахівці, яких нині вже немає з нами – І. М. Мовчан, Н. Т. Кунець, Е. В. Алексеева, О. С. Бас.

***С. І. Журавльова, завідувач бібліотеки
(1969-1977 рр.)***

У 1977 році розпочався новий етап на шляху розбудови бібліотеки. Бібліотеку очолила Неля Григорівна Смирнова, авторитетний фахівець бібліотечної справи, відмінник народної освіти України, яка обіймала цю посаду більш ніж три десятиліття – до травня 2009 року. Під її керівництвом розпочалася докорінна перебудова всіх процесів роботи бібліотеки; статус книгозбірні було підвищено до II категорії. Здійснювалися пошуки нових форм і методів удосконалення діяльності бібліотеки, відпрацьовувалися нові технології бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування читачів, відбувалася реорганізація структурних підрозділів бібліотеки.

У 1978 році фонд бібліотеки склав 270 тис. примірників. Було впорядковано процеси обліку та звітності бібліотечного фонду. Збільшився штат працівників, було створено відділи та сектори; помітно підвищились показники книговидачі. Наприкінці 70-х рр. до бібліотеки прийшли Л. А. Гранкіна та І. М. Шкутник, які й сьогодні працюють у книгозбірні. Комплектування фонду бібліотеки відбувалося відповідно до специфіки інформаційних потреб ВНЗ – з урахуванням напрямків підготовки педагогічних кадрів та наукової діяльності професорсько-викладацького складу, а з появою нових факультетів та спеціальностей у фонді з'являлися нові видання відповідної тематики. Комплектування здійснювалося у достатньому обсязі, і книжковий фонд регулярно поповнювався літературою з основних та суміжних дисциплін вишу. Особлива увага приділялася формуванню фондів навчально-методичної та наукової літератури, шкільних підручників, періодичних видань. Завдяки такому продуманому і оперативному поповненню фондів бібліотека мала змогу організувати своєчасне та якісне інформаційне забезпечення навчального процесу на всіх факультетах та з усіх напрямків підготовки інституту.

Н. Г. Смирнова, завідувач/директор бібліотеки (1977-2009 рр.)

У 1985 р. впроваджено диференційоване обслуговування читачів та постійне координування роботи бібліотеки з факультетами та структурними підрозділами вишу, громадськими організаціями. Бібліотека брала активну участь в організації і проведенні виховних заходів зі студентами. Велика увага приділялась підвищенню професійної кваліфікації бібліотекарів, а основною метою бібліотечної діяльності було визначено якнайповніше задоволення інформаційних потреб читачів та підвищення якості бібліотечного обслуговування.

У 80-х роках лави працівників бібліотеки поповнилися молодими фахівцями, які й досі плідно працюють у книгозбірні КПП на найбільш відповідальних посадах. Це О. А. Дікунова, О. М. Кравченко, О. О. Вдовіченко, О. М. Грамм, О. О. Лебедюк.

Першочерговою метою діяльності відділу обслуговування залишалось якісне та оперативне обслуговування читачів, яке ґрунтувалося на результатах вивчення їхніх

інформаційних потреб, запитів та вимог. Постійно здійснювався комплекс заходів, спрямованих на удосконалення форм і методів організації бібліотечної роботи, а відповідно – на економію часу користувачів і скорочення витрат часу та матеріальних ресурсів на здійснення технологічних процесів у відділах і секторах бібліотеки.

Значною популярністю серед читачів користувалися книжкові виставки нових надходжень. У 80-ті рр. ця форма культурно-просвітницької діяльності бібліотеки довела та ствердила свою високу ефективність у справі інформування читачів про новинки книжкового фонду та сприяння його популяризації.

Виставка нової літератури. 1985 р.

У 90-і рр. значно зросли показники роботи бібліотеки: книжковий фонд склав майже 555 000 примірників, кількість читачів становила близько 8 500 осіб, книговидача сягнула понад 900 тис. примірників на рік. Штат бібліотеки збільшився до 37 співробітників; працювали 2 абонементи, 4 читальні зали, інформаційно-бібліографічний відділ, відділ комплектування та обробки літератури.

У 1999 році Криворізький державний педагогічний інститут отримав статус університету. Бібліотека як структурний підрозділ університету виконала велику роботу з модернізації своєї діяльності, спрямовуючи всі зусилля на досягнення основної мети бібліотеки вищого навчального закладу – забезпечення повноцінного інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу відповідно до сучасних вимог якісної університетської освіти.

До свого 70-річчя у 2000 році бібліотека накопичила фонд, що налічував майже 600 000 примірників навчальних, наукових, довідкових, художніх та періодичних видань. Надзвичайно актуальними стали проблеми формування та збереження фонду; складні економічні умови та недостатнє фінансування вимагали перегляду механізму інформаційного забезпечення навчального процесу, традиційних методів розподілу літератури та організації роботи в читальних залах.

Колектив бібліотеки. Вересень 2000 р.

У 2007 році бібліотека зробила перший крок до інтеграції в інформаційне суспільство, розпочавши роботу з комп'ютеризації бібліотечної діяльності створенням сектора інформаційних технологій і комп'ютерного забезпечення. Завданням цього структурного підрозділу стало впровадження програмного комплексу «УФД/Бібліотека», а основними функціями – освоєння і впровадження сучасних комп'ютерних технологій у роботу бібліотеки; створення та поповнення електронного каталогу; формування, збереження й використання фонду електронних видань; доступу до Інтернету; проведення занять зі співробітниками бібліотеки з питань роботи в програмі «УФД/Бібліотека». Було обладнано електронну читальну залу на 12 місць, де студенти та викладачі отримали можливість працювати з будь-якими електронними документами.

З вересня 2009 р. бібліотеку очолила доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук Ганна Миколаївна Віняр. Для бібліотеки розпочався якісно новий етап діяльності

Г. М. Віняр, директор бібліотеки (з 2009 р.)

Значна увага почала приділятися культурно-просвітницькій діяльності книгозбірні: так, у листопаді 2010 р. з ініціативи та при безпосередній підтримці директора бібліотеки було започатковано традицію проведення творчих зустрічей у «Літературній вітальні». Особлива роль цієї форми культурно-просвітницької діяльності полягає в організації інтелектуального дозвілля користувачів бібліотеки з урахуванням їхніх потреб і захоплень, створенні атмосфери колективної творчості, виробленні навичок громадської діяльності, у наданні можливості емоційного та психологічного розвантаження. Важливою умовою успішної роботи «Літературної вітальні» стала ефективна взаємодія з викладачами, студентами, адміністрацією інституту, письменниками, видатними особистостями, громадськими організаціями, засобами масової інформації тощо. Основними напрямками роботи «Літературної вітальні» Криворізького педагогічного інституту є творчі зустрічі з письменниками, художниками, музикантами, видатними особистостями міста та області; презентації книг.

У 2012 р. Криворізький державний педагогічний університет увійшов до складу ДВНЗ «Криворізький національний університет» як педагогічний інститут. У зв'язку з цим об'єднана бібліотека отримала статус наукової і I категорію за оплатою праці.

Вагомий внесок у забезпечення ефективної діяльності бібліотеки робить О. М. Кравченко, яка пройшла шлях від бібліотекаря до заступника директора. Все своє трудове життя Олена Миколаївна присвятила бібліотечній справі, служінню книзі та людям. За час роботи в бібліотеці О. М. Кравченко засвоїла найважливіший професійний урок, який сьогодні передає молоді: без користувачів, без співпраці з колегами, сучасна бібліотека існувати не може.

Ініціативна, творча, ерудована Олена Миколаївна охоче ділиться своїм професійним досвідом. Їй притаманні високий професіоналізм і надзвичайна відповідальність, які є основними якостями сучасного керівника. О. М. Кравченко має публікації у фахових бібліотечних виданнях, які присвячені питанням управлінської діяльності, підвищенню кваліфікації бібліотекарів тощо.

До послуг користувачів бібліотеки: науково-методичний та інформаційно-бібліографічний відділи, відділ комплектування та наукової обробки літератури, відділ обслуговування, відділ зберігання фонду та сектор інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення, в яких злагоджено працюють як досвідчені фахівці, так і талановита молодь.

На 01.01.2015 р. бібліотечний фонд педагогічного інституту становить **608 766** прим. навчальної, наукової, довідкової та художньої літератури. Бібліотека пропонує користувачам понад 824 назви періодичних видань (126 назв газет та 698 назв журналів). Кількість користувачів бібліотеки сягнула **7 278** осіб, книговидача складає понад **520 099** прим. за рік.

Бібліотека сьогодні – це 2 абонементи, 6 читальних залів на **277** місць. До послуг користувачів інформаційно-бібліографічний відділ, що забезпечує інформаційні потреби викладачів, аспірантів та студентів інституту.

Діє система традиційних каталогів та картотек, створено електронний каталог, який на сьогодні включає більше **112 тис.** бібліографічних записів. Бібліотека має доступ до мережі Інтернет. Традиційними стали виставки нових надходжень. Щоквартально видається «Інформаційний бюлетень: нові надходження до бібліотеки». У книжковому фонді зберігаються рідкісні та цінні видання, серед яких є дійсно унікальні.

Значна увага приділяється виховній роботі зі студентами, культурно-просвітницькій діяльності. Бібліотека забезпечує інформаційний супровід конференцій, що проводяться на базі Криворізького педагогічного інституту, організовуючи відкриті тематичні перегляди для учасників конференцій. Традиційними стали інформаційні, тематичні, в т.ч. віртуальні виставки книжок до знаменних і пам'ятних дат, зустрічі у літературній вітальні, бібліографічні огляди, бесіди, Дні кафедр та Дні інформації. Інформаційно-бібліографічний відділ надає користувачам віртуальні бібліографічні довідки. Працюють системи електронної доставки документів та МБА. У роботі з користувачами використовуються як традиційні, так і сучасні форми та методи інформаційно-бібліотечного обслуговування, застосування яких ґрунтується на принципах диференційованого підходу.

За свою 85-річну історію невеличка освітянська книгозбірня перетворилася на сучасну наукову бібліотеку вищого навчального закладу і нині впевнено крокує шляхом трансформації у інформаційно-бібліотечний комплекс, покликаний не лише надавати своїм користувачам доступ до інформаційних ресурсів, а й слугувати навігатором у сучасному інформаційному просторі, організовуючи та систематизуючи традиційні та електронні джерела з численних галузей знання. Отже, перспективним напрямом діяльності бібліотеки залишається автоматизація та компютеризація бібліотечних процесів, впровадження новітніх інформаційних технологій. Колектив бібліотеки з оптимізмом дивиться у майбутнє і має багато цікавих та перспективних задумів, адже задоволення інформаційних потреб користувачів завжди було і залишається першочерговим завданням наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Колектив бібліотеки